

Dokumenttype: Politik	Emne: Investeringsområdet	Refererende til politik: Investeringspolitik
Selskab: AP Pension livsforsikringsaktieselskab	Godkendt: Bestyrelsesmøde den 5. december 2019	Erstatter version: 3. oktober 2019

Politik for ansvarlige investeringer

1. AP Pensions ansvar

- 1.1 I AP Pension er vores motto: "Din pension – vores ansvar", og det er et ansvar, som vi tager meget alvorligt. Vi er derfor meget opmærksomme på det ansvar, vi er givet, når vi varetager vores kunders opsparing.
- 1.2 Det betyder, at vi anerkender, at vi som pensionsselskab primært har et ansvar for at sikre et så godt afkast til vores kunder som muligt, men vi anerkender også, at vi har et ansvar for at investeringerne sker ansvarligt og understøtter en bæredygtig udvikling. Derfor har AP Pension udarbejdet en politik for ansvarlige investeringer.

2. Politik for ansvarlige investeringer

- 2.1 Politik for ansvarlige investeringer gælder ved investering i børsnoterede aktier, obligationer og kredit. Investeringer i ikke-børsnoterede aktiver vil ligeledes være omfattet.
- 2.2 AP Pensions politik for ansvarlig investering er baseret på veldefinerede og anerkendte internationale principper omkring menneskerettigheder, korruption og miljø.
- 2.3 Vores politik for ansvarlige investeringer tager udgangspunkt i FN's Global Compact og følger desuden OECD's retningslinjer for ansvarlige investeringer samt FN's retningslinjer om menneskerettigheder og erhvervsliv. Det er AP Pensions holdning, at man ved at følge de internationale principper kan sikre en ansvarlig forvaltning af kundernes opsparing.
- 2.4 FN's Global Compact materialiserer sig i 10 principper omkring menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Principperne er formuleret på baggrund af FN's deklARATION om menneskerettigheder, den internationale arbejdsorganisations (ILO) deklARATION om rettigheder ved arbejde, Rio-deklARATIONEN om bæredygtig udvikling og FN's konvention imod korruption. Disse 10 principper støtter desuden op om FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.
- 2.5 Det er AP Pensions politik at investere i selskaber, som arbejder for at overholde de 10 internationalt anerkendte principper. De principper, som selskaberne bør arbejde for at overholde, er:
 - At støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder

- At sikre, at den ikke medvirker til krænkelser af menneskerettighederne
 - At opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling
 - At støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde
 - At arbejde for afskaffelse af børnearbejde
 - At afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold
 - At støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer
 - At tage initiativ til at fremme en større miljømæssig ansvarlighed
 - At opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier
 - At modarbejde alle former for korrupcion
- 2.6 Herudover støtter AP Pension, som følge af disse principper, op om den såkaldte "Parisaf tale", som blev indgået på COP21 topmødet i Paris i december 2015. Det er Parisaftalens målsætning at begrænse den globale opvarmning til under to grader. Dette betyder, at klimahensyn er inkorporeret i AP Pensions investeringsproces gennem screening af investeringsporteføljen, og vi har samtidigt en ambition om at øge vores investeringer inden for investeringer relateret til den grønne omstilling, hvis afkastet samtidigt vurderes attraktivt. Det er for 2023 en målsætning om at investere mindst 10 mia. i investeringer relateret til den grønne omstilling og andelen af formuen i 2030 skal være på 20 pct. AP Pensions fokus på klima kommer desuden til udtryk ved, at vi i AP Pension følger og støtter op anbefalingerne i Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD). Ydermere er AP Pension medlem i Institutional Investors Group on Climate Change og har underskrevet medlemserklæringen for Climate Action 100+. AP Pension har endvidere valgt at afgrænse sig fra at investere i selskaber, hvor 30 procent eller mere af omsætningen kommer fra enten kul eller tjæresand.
- 2.7 AP Pension ønsker derudover at følge Danmarks officielle politik over for lande og selskaber. Konkret betyder det, at såfremt den danske stat vedtager sanktioner mod specifikke lande eller selskaber, er det AP Pensions politik at følge den danske stats vedtagne sanktioner. Derfor ønsker vi i AP Pension ikke at investere i selskaber, som er involveret i produktion af kontroversielle våben som ikke anvendes til fredsbevarende formål. Dette gælder klyngebomber, antipersonel miner samt kerne-, biologiske eller kemiske våben.
- 2.8 AP Pension ønsker ikke at investere i statsobligationer, hvor staten er omfattet af internationale sanktioner fra FN og EU, og hvor internationale principper for samfundsansvar ikke efterleves. Lande vurderes baseret på screening fra vores eksterne rådgiver.
- 2.9 AP Pension tager afstand fra skatteunddragelse, og forventer, at vores samarbejdspartnere på samme måde tager afstand herfra. AP Pension ønsker ikke at arbejde sammen med samarbejdspartnere der bevist foretager skatteplanlægning, som strider imod OECD's BEPS actions. AP har udarbejdet en konkret skattepolitik.
- 2.10 AP Pension er medlem af PRI, som er en uafhængig organisation af investorer, der arbejder med og for ansvarlige investeringer. PRI er støttet af FN, men er ikke en

del af FN. PRI's seks principper er en retning for, hvordan man kan opnå en mere ansvarlig investeringspolitik, og AP Pension støtter op om disse.

- 2.11 De seks PRI principper er:
1. Vi vil indarbejde ESG-forhold i investeringsanalysen og beslutningsprocessen.
 2. Vi vil være aktive ejere og indarbejde ESG-forhold i vores politikker for ejerskab og i den operationelle håndtering af investeringerne.
 3. Vi vil søge at opnå åbenhed om ESG-forhold fra de enheder, vi investerer i.
 4. Vi vil fremme accept og implementering af principperne inden for investeringsbranchen.
 5. Vi vil samarbejde om at øge effektiviteten i forbindelse med implementeringen af principperne.
 6. Vi vil rapportere om vores aktiviteter og fremdrift i forhold til implementeringen af principperne.

(ESG dækker over miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige forhold).

- 2.12 AP Pension følger artikel 78 i Lov om finansiel virksomhed vedrørende interessekonflikter i relation til aktive ejerskab.

3. Efterlevelse af politik for ansvarlige investeringer

- 3.1 I AP Pension mener vi, at det som pensionselskab er vores pligt at gøre vores indflydelse gældende og forsøge at påvirke selskaberne i vores portefølje i en mere bæredygtig retning. Det gør vi ved at udøve aktivt ejerskab.
- 3.2 AP Pension har indgået et samarbejde med en internationalt anerkendt og uafhængig rådgiver, som er specialiseret i ansvarlige investeringer, med henblik på at sikre, at vi i AP Pension efterlever vores politik for ansvarlige investeringer.
- 3.3 Gennem samarbejdet med vores rådgiver er vi i AP Pension i stand til at monitorere, i hvor høj grad selskaberne i investeringsporteføljen følger AP Pensions politik for ansvarlige investeringer. Involveringen i porteføljeselskabernes tilgang til disse hensyn sikres gennem aktivt ejerskab, der varetages i et samarbejde mellem AP Pension og vores rådgiver.
- 3.4 AP Pension mener, at dialog er det mest effektive redskab til at fremme ansvarlig adfærd samtidig med at sikre det bedst mulige langsigtede afkast af de investerede pensionsmidler.
- 3.5 Derfor screener vi i AP Pension systematisk vores investeringer i børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer i samarbejde med vores eksterne rådgiver hvert kvartal. Denne screening er baseret på vores politik for ansvarlige investeringer.
- 3.6 Hvis der i forbindelse med screeningprocessen identificeres adfærd, som er i konflikt med de fastlagte principper, giver det grundlag for at indgå i dialog. Identificeringen af potentielle brud på de fastlagte principper tager udgangspunkt i de internationale principper for ansvarlig virksomhedsadfærd. Dette indebærer, at der i vurderingen af selskabernes adfærd tages hensyn til blandt andet:
- FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder

- FN's Klimakonvention,
 - Den internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder
 - Geneve-konventionen
 - FN's Internationale Arbejdsorganisation
 - Rio-deklarationen om miljø og udvikling
 - FN's Biodiversitetskonvention
 - FN's rammekonvention om klimaændringer
 - Paris-aften
 - FN's Konvention mod Korruption
- 3.7 Det er AP Pensions holdning, at man har de bedst mulige forudsætninger for at påvirke selskabets adfærd, hvis man igangsætter dialogen på et tidligt stadie. Derfor indleder vores eksterne rådgiver en dialog med selskabet på vegne af AP Pension - typisk i samarbejde med øvrige investorer for at øge sandsynligheden for indflydelse - hvis det vurderes, at der er en risiko for, at selskabet overtræder AP Pensions politik for ansvarlige investeringer. Formålet med dialogen med de enkelte selskaber er at påvirke selskabets adfærd i en mere ansvarlig og bæredygtig retning.
- 3.8 Udover dialog gennem vores eksterne rådgiver, samarbejder AP Pension med andre investorer, f.eks. via medlemskab af PRI, Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) og Climate Action 100+, i udførelsen af det aktive ejerskab.
- 3.9 Den fulde liste over de selskaber, AP Pension er i dialog med samt årsag til indgåelse af dialog fremgår af AP Pensions hjemmeside.
- 3.10 I de tilfælde hvor dialog er virkningsløst, kan et selskab blive ekskluderet fra AP Pensions investeringsunivers, og beholdninger i aktien eller virksomhedsobligationen vil blive afhændet. Dette anses dog som sidste udvej.
- 3.11 Vi ønsker dog ikke at støtte op om de selskaber, som udgør den største trussel mod opnåelsen af Parisaftalens mål, og hvor en omstilling til en bæredygtig forretningsmodel umiddelbart anses som udenfor rækkevidde. Derfor vil vi ikke investere i de selskaber, hvor en overvejende andel af omsætningen er relateret til kul eller tjæresand, fra vores investeringsunivers. Eksklusionskriteriet er baseret på den screening, som vores eksterne rådgiver foretager på vegne af AP Pension.
- 3.12 Herudover investerer AP Pension ikke i selskaber, som er involveret i tobaksproduktion. Eksklusion af kul og tjæresand samt tobakproduktion er en naturlig del af AP Pensions arbejde med FN's verdensmål og understøtter AP Pensions ønske om aktivt at bidrage til en grønnere, sundere og mere bæredygtig fremtid.
- 3.13 Negativlisten i AP Pension består dermed samlet set af:
- Selskaber der ikke lever op til AP Pensions politik, og hvor dialog er virkningsløs
 - Selskaber hvor en andel på mindst 30 procent af omsætningen er relateret til enten kul eller tjæresand

- Selskaber hvor en andel på mindst 5 procent af omsætningen er relateret til tobaksproduktion
 - Selskaber der er sanktioneret af den danske stat
 - Statsobligationer i lande, hvor den danske stat har indført finansielle sanktioner mod landet eller mod ledende personer i landet, og hvor internationale principper for samfundsansvar ikke efterleves
- 3.14 Den fulde liste over de selskaber, og lande, AP Pension har ekskluderet fremgår af AP Pensionshjemmeside.
- 3.15 Beslutningen om hvorvidt et selskab eller et land skal på negativlisten ligger som udgangspunkt hos AP Pensions direktion, men principielle spørgsmål kan blive bragt til beslutning i bestyrelsen.
- 3.16 AP Pension udøver desuden aktivt ejerskab i form af stemmeafgivelse på generalforsamlinger i alle de selskaber, vi er investeret i, gennem en aftale med vores eksterne rådgiver om såkaldt "proxy voting". Det vil sige, at vores eksterne rådgiver varetager selve stemmeeksekveringen og afgiver stemmer på vegne af AP Pension ud fra en på forhånd fastlagt stemmeafgivelsespolitik, som er i tråd med AP Pensions politik for ansvarlige investeringer. Denne ordning sikrer, at vi i AP Pension er i stand til at gøre vores indflydelse gældende i samtlige af de selskaber, vi er investeret i, og hvor vi har stemmeretten.
- 3.17 AP Pension har til hver en tid mulighed for selv at stemme ved generalforsamlingerne, hvilket eksempelvis kan ske ved principielle spørgsmål.
- 3.18 Forvaltning af børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer sker både internt og via samarbejde med eksterne kapitalforvaltere. I de internt forvaltede porteføljer vurderes potentielle investeringskandidater på baggrund af globale normer, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljøhensyn og antikorruption som en del af selskabets risiko. Den vurdering er baseret på den rating som vores rådgiver giver selskabet, og indgår i den samlede bedømmelse af, hvorvidt det givne selskab er en attraktiv investeringskandidat. Dermed arbejder vi i AP Pension aktivt med at inkorporere samfundsansvar og bæredygtighed i vores investeringsbeslutningsproces med henblik på at sikre en ansvarlig værdiskabelse. Endvidere vil det ikke være muligt at investere i selskaber, som optræder på AP Pensions negativliste.
- 3.19 Alle de eksterne forvaltere inden for børsnoterede aktiver, som AP Pension samarbejder med, er bekendt med AP Pensions politik for ansvarlig investering, og vi forventer, at forvalterne tager denne politik i betragtning, når de investerer på vegne af AP Pension. Eksterne forvaltere bliver desuden årligt evalueret på deres arbejde omkring ansvarlige investeringer. AP Pension vil typisk have bestemmede indflydelse i de eksternt forvaltede fonde, hvor der investeres, og derfor kan negativlisten implementeres i disse fonde.
- 3.20 I nogle tilfælde bliver der investeret i fonde eller investeringsforeninger, hvor AP Pension ikke har bestemmede indflydelse, men hvor investeringen sker i samarbejde med andre investorer for at mindske investeringsomkostningerne. Et typisk

eksempel på et sådan tilfælde er passivt forvaltede aktiefonde, som investerer i alle aktier på et specifikt marked. I disse fonde eller investeringsforeninger vil AP Pension ikke kunne implementere negativlisten. Inden for ikke-børsnoterede investeringer, hvor vi ikke har bestemmende indflydelse, vil vi i tilfælde af konflikt med politikken anvende aktiv ejerskab i det omfang det er muligt.

- 3.21 Det er dog AP Pensions målsætning overvejende at benytte passivt forvaltede aktiefonde, som selv screener deres portefølje efter retningslinjer, der minder mest muligt om AP Pensions politik for ansvarlige investeringer.
- 3.22 I AP Pension ønsker vi at være åbne omkring vores tilgang til ansvarlige investeringer og hvilke selskaber, vi er investeret i. AP Pension offentliggør dermed en liste over samtlige af de børsnoterede selskaber, obligationer og kredit, vi er investeret i, hvilken fremgår af AP Pensions hjemmeside..

4. Forståelse af porteføljens klimaaftryk

- 4.1 I AP Pension ønsker vi at være transparente omkring klimarelaterede risici og vores investeringsporteføljes klimaaftryk i øvrigt. Derfor har vi i AP Pension i tråd med vores opbakning til Parisaften implementeret en klimarapportering efter anbefalingerne i Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), som gør os i stand til at analysere, vurdere og rapportere investeringsporteføljens klimaaftryk. Denne rapport er offentliggjort på vores hjemmeside og opdateres årligt.
- 4.2 Udover at skabe større transparens omkring investeringsporteføljens klimaaftryk, bidrager denne rapportering til en større forståelse af klimarisici i porteføljen og gør AP Pension i stand til reagere på baggrund af disse oplysninger.

5. Gennemsigtighed

- 5.1 AP Pension er åben omkring arbejdet med ansvarlige investeringer, med forbehold for aftaler om fortrolighed. Vi svarer på spørgsmål og henvendelser fra kunde, medier og interesseorganisationer omkring vores arbejde med ansvarlighed.